

Quan la mort també és un negoci

Text > ORIOL PUIG

Fins al 1996, els serveis funeraris estaven reservats a empreses i entitats locals, que els prestaven en règim de monopoli. El procés de liberalització del sector va permetre l'arribada d'operadors nous i una oferta de preus i serveis més variada. No obstant això, les autoritats reguladores adverteixen que a molts municipis el sector encara és lluny d'una situació òptima des del punt de vista de la competència. Per exemple, a la ciutat de Girona, la més habitada de la demar-

cació, hi va haver un únic operador fins a l'estiu de 2021, gairebé quinze anys després que se n'obris el mercat.

Segons les darreres dades públiques de l'Associació d'Empreses de Serveis Funeraris de Catalunya (Asfuncat), el sector funerari gironí factura prop de vint milions d'euros anuals, i la mitjana de preu per cada servei contractat s'acosta als 3.700 euros, una xifra un 10 % superior a la mitjana catalana.

Són uns preus situats a la banda baixa del que calcula l'Organització de

Consumidors i Usuaris, que en el seu darrer informe sobre el sector suggeria que un enterrament senzill superava els 3.700 euros, un xifra que es pot enfilars per sobre dels cinc mil euros a ciutats com Barcelona o Madrid.

Es tracta de preus mitjans, perquè les possibilitats de serveis per contractar amb motiu del decés d'una persona són gairebé inabastables. Hi ha uns serveis obligatoris (retirada i custòdia del cadàver, condicionament sanitari, fèretre, tràmits de registre i la inhumació o

>> Tanatori d'Àltima a Girona, inaugurat el 2021. (Foto: AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDL.)

cremació) que a la ciutat de Girona tenen un cost mínim obligatori de 2.420 euros. No obstant això, la majoria de les famílies contracten complements. Entre els més habituals hi ha les sales de vetlla, la celebració d'una cerimònia laica o religiosa, música en directe, serveis audiovisuals, corones o rams de flors, recordatoris o esqueles, serveis d'acompanyament al dol, etc.

Al marge dels serveis de tanatori o del taüt (poques funeràries privades ofereixen les solucions més econòmiques que hi ha al mercat), una altra font de desigualtats és responsabilitat dels ajuntaments, que són els encarregats de la gestió dels cementiris.

«En pocs mesos he hagut d'afrontar la mort de dos familiars directes, cosa que ha suposat fer ús de serveis funeraris a Girona i Camprodon. Vam fer uns funerals austers, però la diferència de preus ha estat abismal: a Girona ens va costar gairebé el doble, i només m'ho explico pel fet que a Camprodon es tracta d'un servei municipal.» És el testimoni de Rosa Maria S. M., qui lamenta que en el cas de la funerària privada, tot i el «tracte exquisit» del personal, «no s'ofereixen prou detalls dels serveis més bàsics, que ajudarien a estalviar alguns euros que per a moltes famílies són importants». Afegeix que si hagués de tornar a passar per una situació semblant, «delegaria la negociació del funeral a alguna persona de confiança, perquè la situació anímica en la qual contractes el servei no és la més adient i, passat el temps, t'adones que per a una funerària privada això és, sobretot, un negoci».

A les comarques de Girona i a tot Catalunya hi ha pocs municipis on tots els serveis funeraris depenguin d'una empresa municipal. En aquests casos, el preu mitjà sol ser inferior al de la mitjana. Aquest és l'objectiu, per exemple, que s'han marcat a Reus, Vila-seca, Salou i Constantí, que han decidit crear una empresa pública supramunicipal conjunta de serveis funeraris amb la que pretenen reduir prop del 30 % el preu del servei de les funeràries privades. Segons un informe recent de l'Autoritat Catalana de la Competència, el 53 % dels tanatoris catalans són privats;

El sector funerari genera una facturació d'uns vint milions d'euros anuals a les comarques gironines

el 31 % són de titularitat pública, però explotats per una empresa privada en concessió, i només el 16 % per cent són explotats per una empresa pública.

Segons la patronal del sector, el 42 % del total de facturació correspon a impostos, productes i serveis d'altres activitats econòmiques. És a dir, que quatre de cada deu euros que es destinen a serveis funeraris van a parar a conceptes no estrictament funeraris, com ara taxes dels cementiris, cremació o certificats oficials. L'Asfuncat ha demanat repetidament una rebaixa de l'IVA que s'aplica al sector, del 21 %, «un dels més elevats d'Europa». A la majoria dels països de la Unió Europea s'aplica un tipus impositiu reduït, i alguns fins i tot gaudeixen d'un IVA del 0 %.

Amb el procés de liberalització del sector funerari, s'ha produït una concentració accelerada en la qual moltes empreses petites i familiars s'han acabat venent a grans grups del sector. Va passar a Girona, quan la històrica Fu-

nerària Poch va passar a les mans de Mémora (1999) o, més recentment, a Sant Feliu de Guíxols i Calonge, on el grup Àltima ha adquirit els actius de la Funerària Juanals.

Són dos casos paradigmàtics de la realitat d'un sector cada vegada més vinculat a multinacionals amb vincles amb el sector assegurador: Mémora és propietat del Grup Catalana Occident, mentre que la matriu d'Àltima (Elysium) és propietat de Santa Lucía, una empresa que controla més del 40 % de les assegurances de decés a les comarques gironines, segons un informe de la Comissió Nacional dels Mercats i de la Competència.

Evitar que els familiars hagin de pagar una factura elevada és el primer motiu que porta molta gent a contractar una assegurança de decés. Tot i que Girona és una de les províncies de tot l'Estat on aquesta mena d'assegurança és menys contractada, hi ha més de dos-cents mil gironins que en tenen una. Però pagar-la durant anys no surt a compte, segons l'OCU, ja que pot suposar que, en el moment de la defunció, l'usuari hagi destinat al seu enterament entorn del triple del que costen de mitjana aquests serveis.

>> Tanatori de Sant Joan de les Abadesses, inaugurat a finals del 2022. (Foto: ÀLTIMA)

La liberalització del sector fa prop de dues dècades no n'ha abaratit els costos: està concentrat en poques empreses, la majoria de les quals amb vincles amb el sector assegurador